

Doktorske studije

Oblast istraživanja

Analiza svetskog sistema

Univerzitet Crne Gore, Pravni fakultet u Podgorici, Trogodišnje doktorske studije za sticanje akademskog naziva doktora društvenih i pravnih nauka, Oblast/smer Analiza svetskog sistema (pravno-politički smer), Rukovodilac oblasti/smera prof. dr Milan Popović

Sadržaj

Prva studijska godina

Prvi semestar

Jedan „obavezni opšteteorijski“ predmet oblasti/smera:

UVOD U ANALIZU SVETSKOG SISTEMA, 4 časa sedmično 60 časova ukupno, 8 ECTS kredita, prof. dr Milan Popović

Prvi izborni blok: nakon konsultacija sa rukovodiocem oblasti/smera, od više ponuđenih predmeta iz uporednog prava, student bira jedan:

PRAVO EVROPSKE UNIJE, 3 + 1 čas sedmično, 6 ECTS kredita

USTAVNI SISTEM EVROPSKE UNIJE, 3 + 1 čas sedmično, 6 ECTS kredita

USTAVNI SISTEMI ZEMALJA U TRANZICIJI, 3 + 1 čas sedmično, 6 ECTS kredita

Drugi izborni blok: nakon konsultacija sa rukovodiocem oblasti/smera, od četiri ponuđena, student bira „dva predmeta iz oblasti istraživanja od značaja za doktorsku disertaciju“:

EKONOMSKA POLITIKA PRED IZAZOVIMA GLOBALNE EKONOMSKE KRIZE, 4 časa sedmično 60 časova ukupno, 8 ECTS kredita, prof. dr Vjera Radović

PSIHOANALIZA I POLITIČKA TEORIJA: OD FROJDA DO ŽIŽEKA, 4 časa sedmično 60 časova ukupno, 8 ECTS kredita, docent dr Filip Kovačević

AMERIČKA SPOLJNA POLITIKA, 4 časa sedmično 60 časova ukupno, 8 ECTS kredita, docent dr Filip Kovačević

NACIONALNA I MEĐUNARODNA BEZBEDNOST: POSTHLADNORATOVSKO I POSTJUGOSLOVENSKO ISKUSTVO, 4 časa sedmično 60 časova ukupno, 8 ECTS kredita, prof. dr Milan Popović

Drugi semestar

Nakon konsultacija sa rukovodiocem oblasti/smera, od više ponuđenih predmeta iz drugih postdiplomskih programa Pravnog fakulteta u Podgorici, student bira jedan predmet, 4 časa predavanja sedmično 60 časova ukupno, 8 ECTS kredita

Sažeci

UVOD U ANALIZU SVETSKOG SISTEMA

1. Uvod: Analiza svetskog sistema (ASS) Imanuela Volerstina. 2. Epistemologija I: rađanje i razvitak modernih društvenih nauka od sredine XVIII do sredine XX veka i danas. 3. Epistemologija II: diferencijacija i specijalizacija. 4. Epistemologija III: kriza i alternative. 5. Epistemologija IV: ASS protiv vladajuće društvene nauke (ili ASS jedna od alternativa vladajućoj društvenoj nauci u krizi). 6. Osnovne institucije savremenog svetskog sistema (SSS) I: tržišta, firme, države. 7. Osnovne institucije SSS II: domaćinstva, klase, statusne grupe. 8. Država i međudržavni sistem u SSS I: istoričnost, realnost, spoljašnji i unutrašnji aspekt. 9. Država i međudržavni sistem u SSS II: jake centralne i slabe (polu)periferne države. 10. Geokultura SSS I: ideologije. 11. Geokultura SSS II: antisistemski pokreti i društvene nauke. 12. SSS u krizi I: osnovni pojmovi: kriza SSS kao istorijskog sistema (1914-2050), bifurkacija, izbor (alternative), ekonomski, politički i kulturni aspekt. 13. SSS u krizi II, tri raskola: raskol Trijade, Sever-Jug, Porto Alegre protiv Davosa. 14. Rekapitulacije.

Polazna literatura:

1. Wallerstein, Immanuel (2004). *World-System Analysis: An Introduction*. Durham, London: Duke University Press. Prevod na CSBH: Imanuel Volerstin, Uvod u analizu svjetskog sistema, OKF, Cetinje, 2005.
2. Popović, Milan (1995). *Ritam sveta: teorija svetskog sistema Imanuela Volerstina*. Podgorica: CID.
3. Šira literatura, kao i kompletan, ne-rezimirani sadržaj nastavnog programa, na ličnom veb-sajtu predmetnog nastavnika: www.milanmpopovic.info

EKONOMSKA POLITIKA PRED IZAZOVIMA GLOBALNE EKONOMSKE KRIZE

1. Uvod: predmet i metod. 2. Pojam i odlike ekonomske politike. 3. Mjesto ekonomske politike u sistemu ekonomskih nauka. 4. Elementi ekonomske politike: subjekti, ciljevi, mjere i instrumenti, sredina. 5. Tržište, funkcije tržišta, vrste tržišta, tržišna stanja, nedostaci tržišnih mehanizama (monopoli, privredne krize, negativni eksterni efekti, asimetrične informacije, nejednaka raspodjela novostvorene vrijednosti). 6. Tradicionalna i nova makroekonomska politika: kejnzijanska politika, njen uspjeh tokom 1950-ih i 1960-ih, stagflacija 1970-ih i 1980-ih i ograničenost kejnzijanskog koncepta, monetarizam, teorija racionalnih očekivanja, teorija ekonomije ponude, neoliberalna ekonomska politika. 7. Posljedice i krah neoliberalne ekonomske politike: ogromna nezaposlenost („od pune zaposlenosti do pune nezaposlenosti“), socijalno raslojavanje (mali broj bogatih i veliki broj siromašnih naroda, klasa i pojedinaca), ugrožavanje radne i životne sredine, obrazovnog sistema, i zdravstvene zaštite građana. 8. Prevazilaženje globalne ekonomske krize, uz pomoć nove ekonomske politike, zasnovane na sledećim funkcijama države: donošenje privredno-sistemskih zakona (kojima se definišu pravila ponašanja svih privrednih subjekata), alokativna, socijalna, stabilizaciona, redistributivna, i razvojna funkcija države.

Polazna literatura

1. Dragišić, Dragoljub, Medojević, Branko, Ilić, Bogdan, i Pavlović, Milovan (2005). *Osnovi ekonomije*. Beograd: Centar za izdavačku delatnost (CID), Ekonomski fakultet.

2. Bajec, Jurij, i Joksimović, Ljubinka (2004). *Savremeni privredni sistemi*. Beograd: Ekonomski fakultet.
3. Radović, Vjera (2008). „Neoliberalizam i posledice,“ *Zbornik Pravnog fakulteta u Podgorici*, Broj 36/2008, str. 216-225.
4. Volerstin, Imanuel (2005). *Uvod u analizu svjetskog sistema*. Cetinje: Otvoreni kulturni forum (OKF).
5. Čomski, Noam (2003). *Profit iznad ljudi: neoliberalizam i globalni poredak*. Novi Sad: Svetovi.

PSIHOANALIZA I POLITIČKA TEORIJA: OD FROJDA DO ŽIŽEKA

1. Uvod: psihoanaliza kao politička teorija. 2. Frojd: koncepti psihoanalize. 3. Frojd: masovna psihologija i analiza ega. 4. Rajh: masovna psihologija fašizma. 5. Markuze: eros i kapitalizam. 6. Lakan: filozofija, etika, psihoanaliza. 7. Lakan: teorija diskursa. 8. Žil Deleze i Feliks Gatari: kritika psihoanalize. 9. Lis Irigarej: feministička kritika psihoanalize. 10. Alen Badju: psihoanaliza i pobuna. 11. Žižek: psihoanaliza i savremena ljevica. 12. Budućnost psihoanalize u XXI vijeku.

Polazna literatura

1. Kovačević, Filip (2007). *Liberating Oedipus? Psychoanalysis as Critical Theory*. Lanham, MD: Lexington Books.
2. Savić, Obrad, Priredio (1988). *Filozofsko čitanje Frojda*. Beograd: IIC Srbije.
3. Lakan, Žak (1986). *Četiri temeljna pojma psihoanalize*. Zagreb: Naprijed.
4. Žižek, Slavoj (1989). *The Sublime Object of Ideology*. London: Verso.

AMERIČKA SPOLJNA POLITIKA

1. Istorijat američke spoljne politike od nezavisnosti do sadašnje administracije. 2. Američke institucije u koncipiranju spoljne politike: uloga Predsjednika, Kongresa, Državnog i Sekretarijata za odbranu, obavještajnih službi, vojno-industrijskog kompleksa, interesnih grupa, multinacionalnih korporacija, savezničkih država. 3. Uticaj globalizacije i neokonzervativne misli na američki spoljnu politiku. Jedanaesti septembar i „rat protiv terora“.

Polazna literatura

1. Callahan, Patrick (2003). *Logics of American Foreign Policy: Theories of America's World Role*. New York: Longman.
2. Johnson, Chalmers (2003). *Sorrows of Empire: Militarism, Secrecy, and the End of the Republic*. New York: Metropolitan Books.
3. Kagan, Robert (2005). *O raju i moći: Amerika i Evropa u novom svetskom poretku*. Beograd.
4. Rothkopf, David J. (2005). *Running the World: The Inside Story of the National Security Council and the Architects of American Power*. New York: Public Affairs.
5. Wallerstein, Immanuel (2006). *European Universalism: The Rhetoric of Power*. New York and London: The New Press. Prevod: Evropski univerzalizam: retorika moći, OKF, Cetinje, 2008.

NACIONALNA I MEĐUNARODNA BEZBEDNOST: POSTHLADNORATOVSKO I POSTJUGOSLOVENSKO ISKUSTVO

Prvi deo: Razumevanje kolapsa. 1. Uvod: predmet i metod. 2. Jugoslavija: rađanje, život i smrt. 3. Unutrašnji aspekt I: Neopatrijarhat. 4. Unutrašnji aspekt II: Put u rat (jedna studija slučaja). 5. Međunarodni aspekt I: nasleđe Hladnog rata (kontinuitet) i posthladnoratovska promena (diskontinuitet). 6. Međunarodni aspekt II: međunarodna zajednica i (posthladnoratovska) balkanska kriza. *Drugi deo: Konkurentne interpretacije.* 7. Alternativne protiv vladajućih interpretacija. 8. Nacija-država u vremenu sveta: privilegovani čuvar bezbednosti? 9. O pravoj prirodi «turbulencije»: ni «zavera», ni «greška», «hemija» interesa. 10. «Profana alijansa»: Balkan, svet, pre i posle jedanaestog septembra. 11. Posthladnoratovska era, tri interpretacije: «kraj istorije», «sudar civilizacija», «utopistike». 12. Balkanska ogledala, globalni likovi: refleksije i lekcije. *Treći deo: Proizvodnja alternative.* 13. Aktuelno stanje: «nestabilna bezbednost». 14. Crna Gora i regionalna (ne)stabilnost I: istorija, identitet, politika. 15. Crna Gora i regionalna (ne)stabilnost II: domino teorija? 16. Crna Gora posle obnove nezavisnosti 2006. 17. Nacionalna (crnogorska), regionalna (zapadnobalkanska), evropska, i međunarodna (svetska) bezbednost do 2050. 18. Vreme imaginacije.

Polazna literatura:

1. Wallerstein, Immanuel (2003). *The Decline of American Power: U. S. in a Chaotic World*. New York and London: The New Press. Prevod na CSBH: Imanuel Volerstin, Opadanje američke moći, CID, Podgorica, 2004.
2. Woodward, Susan L. (1995). *Balkan Tragedy: Chaos and Dissolution After the Cold War*. Washington, D. C.: The Brookings Institution.
3. Popović, Milan (2005). *Dinamika ništavila: sociologija neslobode*. Cetinje, Zagreb: OKF, Durieux.
4. Popović, Milan (2007). *Belle epoque: kritika dogme progresna*. Cetinje, Zagreb: OKF, Durieux.
5. Šira literatura, kao i kompletan, ne-rezimirani sadržaj nastavnog programa, na ličnom veb-sajtu predmetnog nastavnika: www.milanmpopovic.info